

**INFORMACIJA
O ANALIZI POTREBA I KRETANJA NA TRŽIŠTU RADA
U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE
2018/2019 GODINA**

Sarajevo, januara/siječnja 2019. godine

S A D R Ź A J

1. ZAPOSLENOST U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE U 2018. GODINI	3
2. NEZAPOSLENOST U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE U 2018. GODINI..	4
3. ISTRAŽIVANJE TRŽIŠTA RADA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE	
2018 / 2019 GODINA	7
3.1. Cilj i zadaci istraživanja	7
3.2. Metodologija istraživanja i uzorak.....	7
4. TRENDVI POSLOVANJA I PROMJENE U BROJU RADNIKA U 2018.GODINI	10
4.1. Obim i finansijski efekti poslovanja u 2018. godini	10
4.2. Promjene u broju radnika u 2018. godine	11
5. POTREBE ZA ZAPOSŁJAVANJEM U 2019. GODINI	12
5.1. Iskazane potrebe za zaposłjavanjem u 2019. godini	12
5.2. Iskazane potrebe za zaposłjavanjem u 2019. godini prema stručnoj spremi i zanimanjima	13
6. NEDOSTATAK ODREĐENIH PROFILA RADNIKA I POTREBE ZA OBUKOM .	14
7. SARADNJA SA JAVNIM SLUŽBAMA ZA ZAPOSŁJAVANJE U FEDERACIJI BIH	
.....	16
8. ZAKLJUČNA ZAPAŽANJA.....	18
9. PREPORUKE.....	19

1. ZAPOSLENOST U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE U 2018. GODINI

U 2018. godini nastavljen je pozitivni trend rasta broja zaposlenih osoba u Federaciji Bosne i Hercegovine iz prethodnih godina. Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku u septembru 2018. godine prosječno je bilo zaposleno 516.914 osoba, što je u odnosu na prosjek 2017. godine (505.201) više za 11.713 radnika, odnosno 2,32%.

Djelatnosti s najvećim indeksom rasta broja zaposlenih u septembru 2018. godine u odnosu na prosjek 2017. godine zabilježen je u sljedećim djelatnostima: Hotelijerstvo i ugostiteljstvo 8%; Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti 6,8% i Prerađivačka industrija 5,5%.

Iako je zabilježen rast broja zaposlenih, stopa zaposlenosti u Federaciji BiH prema podacima iz Ankete o radnoj snazi u 2018. godini iznosila je 31,9% što predstavlja smanjenje za 0,3% u odnosu na prethodnu godinu, a čemu je uzrok smanjenje broja radno sposobnog stanovništva.

Pregled kretanja stope zaposlenosti u periodu 2016-2018. godina

Stopa zaposlenosti	Ukupno			Muškarci			Žene		
	2016.	2017.	2018.	2016.	2017.	2018.	2016.	2017.	2018.
	30,5	32,2	31,9	41,1	41,7	42,0	20,6	23,1	22,5

Strukturna neravnoteža između ponude i potražnje na tržištu rada još uvijek je evidentan problem na što su poslodavci ukazali i u sklopu anketiranja provedenog u okviru istraživanja kretanja na tržištu rada. Neusklađenost u pogledu zanimanja, vještina, kvalifikacija ili regionalnog rasporeda su samo od nekih problema s kojima se suočavaju poslodavci prilikom pronalaska potrebnih radnika. Nažalost, u radno sposobnom stanovništvu i radnoj snazi još uvijek participira veliki broj osoba bez kvalifikacije koje se, bez programskih ili strateških intervencija, suočavaju s rizikom marginalizacije, dugotrajne nezaposlenosti i smanjenim šansama za zaposlenje.

Visoko učešće zaposlenosti u neformalnoj ekonomiji u ukupnom broju zaposlenih također je jedan od problema na tržištu rada, koje, pored nelojalne konkurencije među poslodavcima i nepoštivanja finansijske discipline, utiče na sagledavanje realne stope nezaposlenosti, ali i na socijalni status i prava osoba koje rade u takvom okruženju.

Obrazovni sistem u rješavanju određenih od pobrojanih problema igra ključnu ulogu. Kroz saradnju sa poslodavcima u dijelu koji se odnosi na praktičnu nastavu i izradu nastavnih planova i programa moguće je isti unaprijediti, s obzirom na zahtjeve za dodatnim znanjima i vještinama koje poslodavci očekuju od radne snage i imajući u vidu tehnološki razvoj.

Prema podacima Agencije za promociju stranih investicija (FIPA) direktne strane investicije, koje utiču na intenzitet otvaranja novih radnih mjesta, kontinuirano su se povećavale, pa su tako u prvih šest mjeseci 2018. godine iznosile su 453 miliona KM, dok je u 2017. zabilježen rast direktnih stranih investicija koje su iznosile 777 miliona KM, što je u odnosu na 2016. povećanje za čak 37,9%.

Kada je u pitanju bruto društveni proizvod Bosne i Hercegovine, zabilježen je rast po stopi iznad 3%, a zabilježeno je i značajno povećanje fizičkog obima industrijske proizvodnje od skoro 5%, posebno u sektoru prerađivačke industrije.

Istovremeno, Bosna i Hercegovina je u prvih šest mjeseci 2018. godine ostvarila izvoz od 6 milijardi KM, što je za 12% više nego u istom periodu prethodne godine, pri čemu više od 70% izvoza se odnosi na zemlje Evropske unije, što predstavlja potvrdu stalnog unapređenja kvaliteta i konkurentnosti bosanskohercegovačke proizvodnje. Sve navedeno, zajedno s mjerama aktivne politike zapošljavanja koje provode Federalni zavod za zapošljavanje i kantonalne službe za zapošljavanje, zasigurno je uticalo na povećanje broja zaposlenih i smanjenje broja nezaposlenih.

Također u ovom kontekstu potrebno je naglasiti i problem migracije stručne radne snage (kako zaposlenih tako i nezaposlenih) u zemlje Europske unije, naročito u Njemačku, Austriju i

Sloveniju, što predstavlja veliki problem za dalji razvoj poslovnog sektora i ljudskih potencijala u BiH, a što ujedno ugrožava ukupne odnose na tržištu rada i sistem socijalne sigurnosti (zdravstveno osiguranje, penzijsko i invalidsko osiguranje, osiguranje za slučaj nezaposlenosti). Rješavanje ovog problema zahtjeva sinergijsko djelovanje svih relevantnih institucija koje treba dovesti do unapređenja poslovnog ambijenta u smislu adekvatnog smanjenja opterećenja po osnovu poreza i doprinosa, jačanja mjera aktivne politike zapošljavanja (obuke, poduzetništvo, zapošljavanje teže zapošljivih kategorija nezaposlenih osoba), stimuliranja istraživanja, razvoja i obrazovanja.

2. NEZAPOSLENOST U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE U 2018. GODINI

U 2018. godini nastavljen je pozitivni trend smanjivanja broja nezaposlenih osoba u Federaciji Bosne i Hercegovine iz prethodnih godina. U septembru 2018. godine na evidencijama službi za zapošljavanje u Federaciji BiH je bilo 330.579 nezaposlenih osoba, što je u odnosu na prosjek 2017. godine (357.971) manje za 27.392 radnika, odnosno 7,65%.

Prosječna stopa nezaposlenosti u Federaciji BiH u 2018. godini prema podacima iz Ankete o radnoj snazi u 2018. godini iznosila je 19,2% i manja je u odnosu na prethodnu godinu za 0,8%.

Pregled kretanja stope nezaposlenosti u periodu 2016-2018. godina

Stopa nezaposlenosti	Ukupno			Muškarci			Žene		
	2016.	2017.	2018.	2016.	2017.	2018.	2016.	2017.	2018.
	25,6	20,0	19,2	22,9	19,2	17,8	30,1	21,5	21,5

Od ukupnog broja nezaposlenih osoba u Federaciji BiH u septembru 2018. godine evidentirano je 57% žena.

Prema kvalifikacionoj strukturi evidentiranih nezaposlenih osoba, najviše je osoba sa III stepenom srednje stručne spreme - KV radnika (32,01%), a zatim slijede NKV radnici (29,52%). Od ukupnog broja nezaposlenih osobe sa završenim fakultetom čine 7,15%.

U septembru 2018. godine najbrojnije među registriranim nezaposlenim osobama u Federaciji BiH bile su osobe dobi između 50 i 65 godina (95.236 ili 28,80%), zatim mladi dobi do 30 godina (90.531 ili 27,35%), zatim slijede osobe dobi između 30 i 40 godina (72.919 ili 22,05%), te stariji osobe dobi od 40 do 50 godina (71.993 ili 21,77%).

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i Pravilnikom o evidencijama u oblasti zapošljavanja, sa evidencije kantonalnih službi za zapošljavanje, po raznim osnovama, do septembra 2018. godine u Federaciji BiH brisano je 108.379 osoba. U istom periodu na evidenciju je prijavljeno 89.260 osoba.

Također, u prvih devet mjeseci 2018. godine u Federaciji BiH od ukupnog broja brisanih iz evidencije 76.508 osoba je brisano zbog zaposlenja, dok se na evidenciju nezaposlenih zbog prekida radnog odnosa prijavilo 57.512 osoba.

Tabela 2. Pregled osnovnih pokazatelja o promjenama na evidenciji nezaposlenih osoba Federaciji BiH: stanje januar - septembar 2018. godine

Kanton	Broj ukupno novoprijavljenih osoba na evidenciju nezaposlenih	Broj osoba brisanih iz evidencije	Broj prijavljenih na evidenciju nezaposlenih po prestanku radnog odnosa	Razlozi prestanka radnog odnosa			Zaposleno sa evidencije
				Stečaj, likvidacija, restrukturiranje, privatizacija	Tehnološki ili organizacioni višak	Ostalo (prestanak ugovora na određeno vrijeme, sporazumni raskid ugovora, povreda radne obaveze i sl.)	
Unsko-sanski	11.229	13.838	5.823	114	1.355	4.354	7.837
Posavski	1.062	1.402	500	14	165	321	687
Tuzlanski	20.429	24.512	11.191	237	2.682	8.272	15.646
Zeničko-dobojski	17.704	20.858	11.372	289	1.999	9.084	15.091
Bosansko-podrinjski	1.034	1.215	690	1	70	619	1.017
Srednjobosanski	8.702	10.362	5.463	63	2.119	3.281	8.776
Hercegovačko-neretvanski	7.340	9.728	5.233	240	1.613	3.380	7.429
Zapadnohercegovački	2.520	2.864	1.572	34	481	1.057	2.220
Sarajevo	17.483	21.081	14.180	0	4.162	10.018	16.300
Kanton 10	1.757	2.519	1.188	64	197	927	1.505
Federacija BiH	89.260	108.379	57.212	1.056	14.843	41.313	76.508

Pregled najbrojnijih zanimanja po stručnoj spremi i spolu (stanje - septembar 2018. godine)

KANTON	VSS	UKUPNO	ŽENA	VŠS	UKUPNO	ŽENA	SSS	UKUPNO	ŽENA	KV I VKV	UKUPNO	ŽENA
USK	Dipl.ekonomist	330	218	Ekonomisti	126	82	Ekonomski teh.	1316	1055	Prodavač	2324	2073
	Dipl.pravnik	226	159	Nastavnici (r.smjer)	57	40	Maturant gimnazije	1058	714	Automehaničar	997	0
	Prof.(raznih smjer.)	408	272	Ing.tekstila	32	23	Mašinski teh.	986	371	Krojač	877	856
	Dipl.ing.poljoprivrede	81	57	Viši med.tehničar	26	19	Poljoprivredni teh.	550	405	Vozači	787	28
	Dipl.ing.prehramb.teh.	51	44	Ing.građevine	18	10	Medicinska sestra	513	389	Instalater (voda,plin.)	649	0
PK	Ekonomista	24	12	Ekonomista	31	23	Komercijalist	152	94	Prodavač	249	173
	Pravnik	21	13	Informatičar	8	8	Medicinska sestra	137	98	Bravar	201	2
	Građevinski inženjer	8	3	Pravnik	8	4	Ekonomista	123	92	Automehaničar	153	1
	Kriminalist	7	2	Socijalni radnik	8	7	Poljop.tehničar	118	56	Frizer	127	109
	Socijalni radnik	7	7	Inženjer elektrotehnike	7	1	Administrativni službenik	71	44	Šivač tekstila	81	67
TK	Ekonomista	798	568	Nastavnik razredne nastave	58	52	Ekonomski tehničar	2488	2091	Prodavač	5144	4767
	Pravnik	743	552	Ekonomista	37	25	Maturant gimnazije	2487	1808	Automehaničar	1509	21
	Pedagog	219	197	Pravnik	33	27	Mašinski tehničar	2301	875	Bravar	1491	27

	Profesor razredne nastave	199	184	Ekonomski službenik	20	14	Medicinska sestra	2188	1639	Frizer	1335	1299
	Profesor bosanskog jezika	195	173	Mašinski inženjer	8	0	Poljoprivredni tehničar	1040	843	Kuhar	1322	972
ZDK	Pravnik	528	396	Ekonomista	94	62	Ekonomski tehničar	2486	2005	Prodavač	3429	3017
	Ekonomista	432	296	Pravnik	38	29	Maturant gimnazije	1931	1388	Frizer	1955	1858
	Mašinski inženjer	140	51	Učitelj predškolske djece	16	15	Mašinski tehničar	1135	475	Bravar	1386	50
	Profesor engleskog jezika	135	104	Nastavnik razredne nastave	12	9	Medicinska sestra	1018	755	Kuhar	1087	872
	Profesor razredne nastave	122	112	Mašinski inženjer	12	5	Tehničar za drvo	460	285	Automehan ičar	1002	11
BPK	Dipl. pravnik / bak. prava / magistar prava	49	33	Pravnik	3	1	Ekonomski tehničar	123	95	Prodavač	140	126
	Bakalaureat menadžmenta	23	19	Nastavnik predškolskog odgoja	3	2	Mašinski tehničar	119	50	Krojač	105	90
	Dipl. ekonomista/ bakalaureat ekonomije	16	8	Ekonomista	2	1	Poljoprivredni tehničar	97	59	Vozač	59	3
	Dipl. ing. / bak / magistar poljoprivrede	15	11	Nastavnik biologije i hemije	2	1	Hemijski tehničar	79	67	Hemičar	57	50
	Prof /bak / magistar predškolskog odgoja	9	9	Građevinski inženjer	2	0	Administrativni službenik	78	44	Frizer	52	41
SBK	Ekonomist	154	93	Ekonomist	345	215	Maturant gimnazije	2981	835	Prodavač	2879	2354
	Pravnik	159	71	Pravnik	57	28	Ekonomski tehničar	1727	1287	Konfektion ar	583	510
	Inženjer poljopr	36	23	Razredni učitelj	29	15	Mašinski tehničar	845	422	Stolar	382	62
	Prof.engl.jezika	45	21	Inženjer prehramb.tehno	35	8	Elektrotehničar	144	22	Bravar	957	29
	Socijalni radnik	43	19	Saobraćajni inženjer	37	5	Medicinski tehničar	869	627	Mašinbrava r	135	2
HN K	Pravnik	405	309	Ekonomski službenik	195	133	Ekonomski tehničar	1660	1166	Prodavač	1897	1500
	Ekonomist	228	161	Pravnik	111	72	Maturant gimnazije	1469	973	Frizer za žene	837	800
	Profesor engleskog jezika	152	120	Učitelj predškolske djece	76	74	Strojarski tehničar	758	242	Bravar	718	9
	Profesor razredne nastave	92	88	Građevinski inženjer	57	26	Medicinska sestra	469	344	Automehan ičar	670	2
	Inženjer agronom	114	66	Razredni učitelj	32	31	Turistički animator	448	282	Kuhar	629	440
ZHK	Dipl. ekonomist	176	141	Ekonomist	142	104	Mat. Gimnazije	650	388	Trgovac	1232	963
	Dipl. pravnik	107	76	Pravnik	33	26	Ekonomski tehničar	882	634	Frizer	362	327
	Prof. hrvatskog jezika	53	48	Razredni učitelj	27	24	Strojarski tehničar	308	139	Bravar	317	20
	Profesor engleskog jezika	42	36	Učitelj predškolske djece	22	22	Elektrotehničar	178	38	Metalotoka r	275	41
	Profesor razredne nastave	54	50	Socijalni radnik	23	20	Tehn. cestovnog prometa	110	40	Automehan ičar	258	0
KS	dipl.ekonomista	1178	781	ekonomista	201	135	Matur. gimnazije	3258	2194	prodavač	3294	2752
	dipl.pravnik	925	674	pravnik	103	80	ekonomski tehničar	2140	1803	frizer-vlasuljar	939	867
	socijalni radnik	402	371	nast.predškolskog vaspit.	36	35	mašinski tehničar	1588	586	vozač mot. vozila	889	23
	politolog	356	203	građevinski inženjer	30	13	medicinska sestra	718	565	automehani čar	821	5
	novinar	313	254	nast.razredne nastave	25	23	grafički tehničar	585	331	bravar	622	31
LK	ekonomski	80	54	ekonomski	33	24	gimnazija	410	260	prodavač	453	363
	pravni	48	35	pravni	15	11	ekonomski tehničar	217	180	elektromeh aničar	256	48
	pedagogija	27	25	inženjer agronom/ ing poljoprivrede	11	7	ekonomist	145	96	automehani čar	208	4
	socijalni radnik	24	19	inženjer tekstilene tehnologije	9	5	stojarski tehničar	140	52	bravar	202	10
	magistar primarnog obrazovanja	26	25	predškolski odgoj	5	5	elektrotehničar	120	15	kuhar	150	98

3. ISTRAŽIVANJE TRŽIŠTA RADA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE 2018 / 2019 GODINA

Istraživanje tržišta rada u Federaciji BiH provodi se u skladu s članom 8 Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba („Službene novine Federacije BiH“, br. 41/01, 22/05 i 9/08) u cilju dobijanja kvantitativnih i kvalitativnih podataka neophodnih za pružanja adekvatnih informacija o kretanjima na tržištu rada.

Riječ je o zajedničkoj aktivnosti Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje. U skladu sa nadležnostima, Federalni zavod za zapošljavanje daje instrukciju kantonalnim službama za zapošljavanje za provođenje istraživanja tržišta rada, te na osnovu prikupljenih podataka priprema odgovarajuću informaciju o rezultatima ove aktivnosti na nivou Federacije BiH. Prilikom obrade i izrade informacije o rezultatima istraživanja obezbijevano je korištenje podataka pojedinačnih firmi učesnica u ovom procesu isključivo u svrhu istraživanja tržišta rada.

Kroz provođenje istraživanja kretanja na tržištu rada kantonalne službe za zapošljavanje, odnosno općinski biroi za zapošljavanje ostvaruju neposrednu saradnju sa poslodavcima, stvaraju pretpostavke za jačanje svoje primarne funkcije posredovanja u zapošljavanju i prikupljaju važne podatke neophodne za unapređenje svojih usluga.

3.1. Cilj i zadaci istraživanja

Cilj istraživanja je da se direktno od poslodavaca prikupe informacije o procjeni poslovanja, promjenama u zaposlenosti tokom 2018. godine, te iskazanim potrebama za zapošljavanjem novih ili otpuštanjem postojećih radnika u 2019. godini, kao i njihovoj strukturi po kvalifikacijama, stručnoj spremi i vještinama, ali i da se prikupe drugi podaci potrebni za sagledavanje kretanja na tržištu rada.

Pored toga, nastoji se steći uvid o iskustvima i mišljenju poslodavaca o znanjima i vještinama novozaposlenih osoba, načinu traženja novih radnika i rješavanja viška radnika, kao i kvaliteti usluga javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH.

3.2. Metodologija istraživanja i uzorak

Na osnovu zaključka sa sastanka prestavnika Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje, utvrđen je uzorak od najmanje 1.000 poslodavaca registrovanih u Federaciji Bosne i Hercegovine koji imaju pet (5) i više zaposlenih i koji su pretežno iz privatnog sektora i dijelom korisnici mjera aktivne politike zapošljavanja.

Prikupljanje podataka organizovano je kroz anketiranje poslodavaca iz uzorka, a koje su izvršili zaposlenici kantonalnih službi za zapošljavanje. Prikupljanje podataka je provedeno u periodu od 15.10.2018. do 30.11.2018. godine.

Za provođenje ove aktivnosti korišten je već ranije uspostavljeni i duži niz godina korišten upitnik u kojem su postavljena pitanja zatvorenog tipa sa ponuđenim opcijama odgovora, osim uvodnih općih pitanja.

Ukupno 20 pitanja je bilo razvrstano u tri tematske cjeline:

- *Opći podaci;*
- *Zapošljavanje, obuka zaposlenika i procjene viška zaposlenih;*
- *Saradnja sa Federalnim zavodom za zapošljavanje i nadležnom kantonalnom službom za zapošljavanje.*

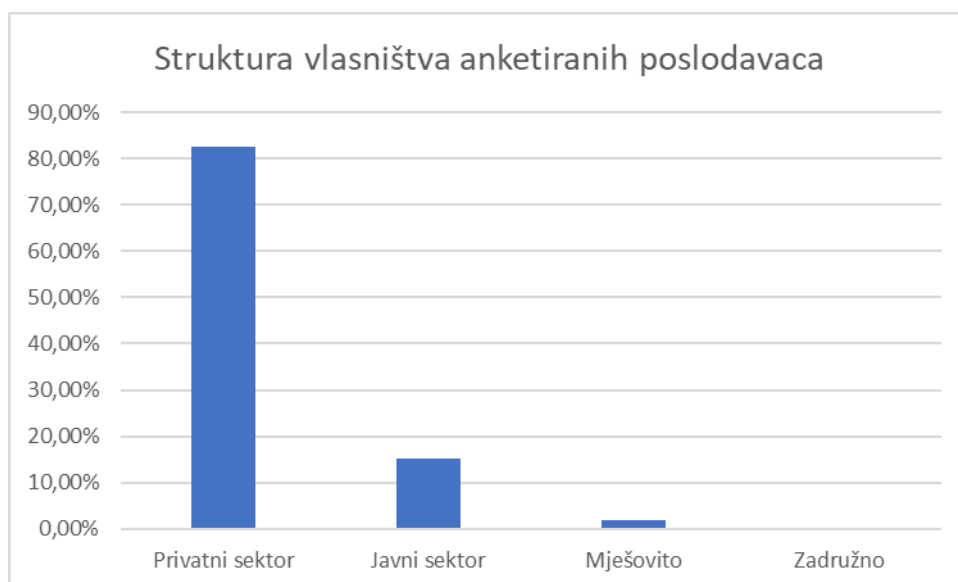
Upitnik su valjano ispunila 1.034 poslodavca od planiranih 1.067, što čini zadovoljavajući odziv od 96,90% kontaktiranih poslodavaca.

Tabela 5. Pregled broja anketiranih poslodavaca					
Kanton	Planirano	Realizirano	%	Pravni subjekti sa iskazanim potrebama za radnicima	Pravni subjekti bez potrebe za radnicima
Unsko-sanski	150	147	96,67	81	66
Posavski	30	30	100,00	16	14
Tuzlanski	156	156	100,00	97	59
Zeničko-dobojski	120	124	103,33	79	45
Bosansko-podrinjski	20	20	100,00	18	2
Srednjobosanski	213	194	91,08	127	67
Hercegovačko-neretvanski	120	120	100,00	63	57
Zapadnohercegovački	30	15	50,00	6	9
Sarajevo	150	150	100,00	56	94
Kanton 10	78	78	100,00	41	37
Federacija BiH	1.067	1.034	96,90	584	450

Veći obuhvat poslodavaca naspram planiranog ostvaren je u Zeničko-dobojskom kantonu (103,33%), dok je naslabija realizacija zabilježena u Zapadnohercegovačkom kantonu (50,00%)

Od ukupno 1.034 anketirana poslodavca 584 ili 56,47% je iskazalo potrebe za novim radnicima.

Prema obliku vlasništva, ispitivanjem je najviše obuhvaćeno privatnih subjekata (82,63%). Slijede u znatno manjem broju poslodavci iz javnog sektora - državno vlasništvo (15,16%). U mješovitom vlasništvu je 1,92% poslodavaca, dok je najmanji udio ispitanih zadrugara (0,29%).

Najveći broj subjekata u uzorku čine društva sa ograničenom odgovornošću (67,21%), slijede obrti (9,86%) na drugom mjestu, te javne ustanove (6,77%) na trećem mjestu.

Tabela 5. Struktura poslodavaca prema vrsti organizacije										
Kanton	A	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Unsko-sanski	24	79	2	2	1	0	0	34	2	3
Posavski	0	27	1	0	0	0	0	1	0	1
Tuzlanski	5	124	7	6	1	0	1	10	0	2
Zeničko-dobojski	8	83	4	8	7	2		11	0	1
Bosansko-podrinjski	0	13	7	0	0	0	0	0	0	
Srednjobosanski	16	127	8	18	1	6		13	2	3
Hercegovačko-neretvanski	0	96	5	6	2	0	1	9	0	1
Zapadnohercegovački	0	14	0	0	0	0	0	1	0	
Sarajevo	4	89	10	8	1	1	5	23	0	9
Kanton 10	2	43	0	22	1	9	0	0	0	1
Federacija BiH	59	695	44	70	14	18	7	102	4	21
%	5,71	67,21	4,26	6,77	1,35	1,74	0,68	9,86	0,39	2,03

A – Društvo sa neograničenom solidarnom odgovornošću

B – Komanditno društvo

C – Društvo sa ograničenom odgovornošću (d.o.o.)

D – Dioničarsko društvo (d.d.)

E – Javna ustanova (JU)

F – Javno poduzeće (JP)

G – Organ uprave

H – Udruženje građana (NVO)

I – Obrt (SZR, STR, SUR, SPP)

J – Zadruga

K – Privatna zdravstvena ustanova

L – Vjerska organizacija

Poslodavci su u momentu provođenja ispitivanja zapošljavali 65.739 radnika, što je činilo 12,47% od ukupnog broja zaposlenih u Federaciji BiH u oktobru 2018. godine (526.940) kada je započeto anketiranje poslodavaca.

Anketirani poslodavci su zapošljavali 26.582 žene (40,40%) i 39.157 muškaraca (59,60%).

Tabela 6. Pregled broja radnika prilikom anketiranja prema vrsti ugovora o radu							
Kanton / županija	Volonteri	Pripravnici	Ugovor na određeno vrijeme	Ugovor o djelu	Povremeni poslovi	Ugovor na neodređeno vrijeme	Ukupno zaposlenih
Unsko-sanski	0	12	1.589	5	6	2.709	4.321
Posavski	0	0	214	1	0	866	1.081
Tuzlanski	65	113	5.440	21	218	11.495	17.352
Zeničko-dobojski	20	85	3.321	26	70	3.877	7.399
Bosansko-podrinjski	0	44	1.245	4	1	1.715	3.009
Srednjobosanski	205	188	4.439	234	86	11.033	16.185
Hercegovačko-neretvanski	0	14	1.789	102	9	4.095	6.009
Zapadnohercegovački	0	8	462	0	0	1.258	1.728
Sarajevo	20	66	2.177	40	30	3.744	6.077
Kanton 10	6	35	415	17	5	2.100	2.578
Federacija BiH	316	565	21.091	450	425	42.892	65.739
%	0,48%	0,86%	32,08%	0,68%	0,65%	65,25%	100,00%

Prema vrsti ugovora o radu kod anketiranih poslodavaca, najviše zaposlenih je imalo zaključen ugovor na neodređeno vrijeme 42.892 (65,25%) od čega je 60% muškaraca, a 40 % žena, dok je 21.091 (32,08%) osoba imala ugovor na određeno vrijeme i to 59,50% muškaraca i 40,50% žena.

4. TRENDVI POSLOVANJA I PROMJENE U BROJU RADNIKA U 2018.GODINI

4.1. Obim i finansijski efekti poslovanja u 2018. godini

Ukupno 957 poslodavaca ili 92,55% anketiranih poslodavaca je odgovorilo na pitanje o obimu poslovanja u 2018. godini.

Rast u proizvodnji, prodaji i uslugama imalo je 69,80% poslodavaca iz uzorka u Federaciji BiH. Stagnaciju obima poslovanja bilježi 23,72%, dok opadanje 6,48% poslodavaca.

Na nivou kantona, 85% poslodavaca u Bosansko-podrinjskom kantonu se izjasnilo da bilježi rast obima poslovanja u 2018. godini. Visok procent anketiranih poslodavaca koji su se izjasnili da su imali rast obima poslovanja evidentiran je i u Zapadnohercegovačkom (78,57%), Tuzlanskom (76,97%) i Zeničko-dobojskom kantonu (76,52%).

Tabela 7. Procjena obima poslovanja (proizvodnja, prodaja, usluge) u 2018. godini

Kanton	Ukupno	Opadanje	%	Rast	%	Stagnacija	%
Unsko-sanski	116	17	14,66%	84	72,41%	15	12,93%
Posavski	31	3	9,68%	20	64,52%	8	25,81%
Tuzlanski	152	6	3,95%	117	76,97%	29	19,08%
Zeničko-dobojski	115	4	3,48%	88	76,52%	23	20,00%
Bosansko-podrinjski	20	1	5,00%	17	85,00%	2	10,00%
Srednjobosanski	181	10	5,52%	123	67,96%	48	26,52%
Hercegovačko-neretvanski	120	10	8,33%	84	70,00%	26	21,67%
Zapadnohercegovački	14	0	0,00%	11	78,57%	3	21,43%
Sarajevo	147	3	2,04%	87	59,18%	57	38,78%
Kanton 10	61	8	13,11%	37	60,66%	16	26,23%
Federacija BiH	957	62	6,48%	668	69,80%	227	23,72%

Kada je u pitanju procjena finansijskih efekata poslovanja u 2018. godini, na nivou Federacije BiH, najveći broj poslodavaca (66,91%) je naveo rast, stagnaciju je imalo 26,16% poslodavaca, te opadanje 6,93%.

Na pitanje su odgovorila 882 poslodavca ili 85,29% uzorka.

Tabela 8. Procjena finansijskih efekata poslovanja u 2018. godini

Kanton	Ukupno	Opadanje	%	Rast	%	Stagnacija	%
Unsko-sanski	89	13	14,61%	60	67,42%	16	17,98%
Posavski	29	2	6,90%	19	65,52%	8	27,59%
Tuzlanski	137	4	2,92%	102	74,45%	31	22,63%
Zeničko-dobojski	101	4	3,96%	71	70,30%	26	25,74%
Bosansko-podrinjski	20	0	0,00%	18	90,00%	2	10,00%
Srednjobosanski	152	10	6,58%	101	66,45%	41	26,97%
Hercegovačko-neretvanski	115	10	8,70%	78	67,83%	27	23,48%
Zapadnohercegovački	14	1	7,14%	10	71,43%	3	21,43%
Sarajevo	115	5	4,35%	65	56,52%	45	39,13%
Kanton 10	50	8	16,00%	26	52,00%	16	32,00%
Federacija BiH	822	57	6,93%	550	66,91%	215	26,16%

Na nivou kantona/županija, 90% poslodavaca u Bosansko-podrinjskom kantonu se izjasnilo da bilježi rast finansijskih efekata u 2018. godini. Visok procent anketiranih poslodavaca koji su se izjasnili da su imali finansijski rast evidentiran je, Tuzlanskom (74,45%), Zapadnohercegovačkom (71,43%) i u Zeničko-dobojskom kantonu (70,30%).

4.2. Promjene u broju radnika u 2018. godine

U 2018. godini poslodavci su naveli 12.805 promjena u vezi sa brojem radnika, od čega se najviše promjena odnosi na novo zapošljavanje (67,34%), te na otpuštanje radnika (21,37%).

Tabela 9. Promjene u broju radnika				
Kanton	Novozaposleni	Prestanak ugovora o radu		
		Otpušteni	Penzionisani	Ostalo
Unsko-sanski	957	367	11	77
Posavski	177	50	7	35
Tuzlanski	1.440	400	41	269
Zeničko-dobojski	1.363	719	31	81
Bosansko-podrinjski	472	94	16	13
Srednjobosanski	2.411	561	77	484
Hercegovačko-neretvanski	596	178	21	64
Zapadnohercegovački	234	96	1	82
Sarajevo	790	178	39	63
Kanton 10	183	93	11	23
Federacija BiH	8.623	2.736	255	1.191
%	67,34%	21,37%	1,99%	9,30%

Također, anketirani poslodavci su naveli da očekuju višak svega 115 radnika.

Skoro polovica poslodavaca (49,75%) je navela da radnike ne otpušta, već problem viška radnika rješava raspoređivanjem na drugo radno mjesto ili u drugu organizacionu jedinicu.

Tabela 10. Načini rješavanja viška zaposlenih						
Kanton	A	B	C	D	E	F
Unsko-sanski	7	46	15	3	34	15
Posavski	0	22	4	0	7	0
Tuzlanski	0	70	13	4	32	8
Zeničko-dobojski	0	54	17	2	24	0
Bosansko-podrinjski	0	7	1	0	1	0
Srednjobosanski	2	71	19	7	29	16
Hercegovačko-neretvanski	2	46	10	2	24	1
Zapadnohercegovački	0	4	4	2	5	0
Sarajevo	2	46	19	7	30	0
Kanton 10	0	25	9	3	7	8
Federacija BiH	13	391	111	30	193	48
%	1,65	49,75	14,12	3,82	24,55	6,11

A – Otpuštanje

B – Raspored na drugo mjesto kod istog poslodavca ili u drugu organizacionu jedinicu

C – Obukom, dokvalifikacijom, prekvalifikacijom

D – Skraćivanjem radnog vremena

E – Saradnja sa kantonalnom službom za zapošljavanje

F – Ostalo

Najmanji procenat poslodavaca (1,65%), kao način rješavanja viška radnika, navodi otpuštanje. Za saradnju sa kantonalnom/županijskom službom za zapošljavanje opredijelilo se 24,55%, dok 14,12% poslodavaca, kao način prevazilaženja problema viška radnika, na određenim radnim mjestima, navodi obuku i dokvalifikaciju zaposlenih.

5. POTREBE ZA ZAPOSŁJAVANJEM U 2019. GODINI

Potrebu za zapošljavanjem u 2019. godini su iskazala 584 anketirana poslodavca, odnosno 56,48% uzorka. Navedeni poslodavci su iskazali potrebu za zapošljavanjem novih 4.838 radnika u 2019. godini.

5.1. Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2019. godini

Najveći broj poslodavaca sa potrebama za novim zapošljavanjem u odnosu na broj ukupno anketiranih poslodavaca u Federaciji BiH iskazan je u Srednjobosanskom kantonu (12,28%).

Najveći broj poslodavaca sa iskazanim potrebama za novim zapošljavanjem u odnosu na broj ukupno anketiranih poslodavaca u kantonu je u Bosansko-podrinjskom kantonu (90%) i iznosi u prosjeku 10 osoba po poslodavcu.

Slijede poslodavci iz Srednjobosanskog (65,46%) i Zeničko-dobojskog kantona (63,71%). Manje od 50% anketiranih poslodavaca u odnosu na broj anketiranih u kantonu potrebu za zapošljavanjem novih radnika iskazali su poslodavci iz Kantona Sarajevo (37,33%) i Zapadnohercegovačkog kantona (40%).

Tabela 11. Broj poslodavaca sa iskazanim potrebama za zapošljavanjem novih radnika u 2019.godini

Kanton	Broj anketiranih poslodavaca	Poslodavci sa iskazanim potrebama	% u odnosu na ukupan broj anketiranih u FBiH	% u odnosu na ukupan broj anketiranih u kantonu	Broj potrebnih radnika
Unsko-sanski	147	81	7,83%	55,10%	611
Posavski	30	16	1,55%	53,33%	200
Tuzlanski	156	97	9,38%	62,18%	791
Zeničko-dobojski	124	79	7,64%	63,71%	765
Bosansko-podrinjski	20	18	1,74%	90,00%	172
Srednjobosanski	194	127	12,28%	65,46%	1.227
Hercegovačko-neretvanski	120	63	6,09%	52,50%	503
Zapadnohercegovački	15	6	0,58%	40,00%	26
Sarajevo	150	56	5,42%	37,33%	348
Kanton 10	78	41	3,97%	52,56%	195
Federacija BiH	1.034	584	56,48%		4.838

Najveće potrebe za novim zapošljavanjem od 53,72% iskazane su za zanimanjima u prerađivačkoj industriji, 12,05% u građevinarstvu i 10,50 u djelatnosti trgovine.

Tabela 12. Broj traženih radnika prema djelatnostima

Kanton	A	C	D	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	Ukupno
Unsko-sanski	34		327	61	81	30			7		68		3	611
Posavski			137		57		6							200
Tuzlanski		50	442	78	115	29	12	5		5	20	7	28	791
Zeničko-dobojski	7	58	396	154	78	18	23		7	4	7	7	6	765
Bosansko-podrinjski			144	17	11									172
Srednjobosanski	20	32	770	175	43	9	18		21	60	39	40		1.227
Hercegovačko-neretvanski	6		178	72	54	125	3	2	37		9	4	13	503
Zapadnohercegovački			16	3	6				1					26
Sarajevo			133	13	51	34	12	20	31		6	15	33	348
Kanton 10	4		56	10	12	12	7		49	8	15	7	15	195
Federacija BiH	71	140	2.599	583	508	257	81	27	153	77	164	80	98	4.838
%	1,47	2,89	53,72	12,05	10,50	5,31	1,67	0,56	3,16	1,59	3,39	1,65	2,03	100

A – Poljoprivreda, lov i šumarstvo
C – Rudarstvo
D – Prerađivačka industrija
F – Građevinarstvo

G – Trgovina
H – Ugostiteljstvo
I – Saobraćaj, skladištenje i veze
J – Finansijsko poslovanje
K – Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge

L – Javna uprava, obavezno socijalno osiguranje
M – Obrazovanje
N – Zdravstvena i socijalna zaštita
O – ostale javne, društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti

5.2. Iskazane potrebe za zapošljavanjem u 2019. godini prema stručnoj spremi i zanimanjima

Prema stručnoj spremi, anketirani poslodavci su iskazali najveće potrebe za radnicima sa srednjom stručnom spremom IV stepena (SSS), i to 44,25%.

Slijedi potražnja za radnicima srednje stručne spreme III stepena (KV) – 35,45%, te za radnike za jednostavne poslove bez kvalifikacija 11,49%. Od ukupne iskazanih potreba, 6,90% se odnosi na radnike sa visokom stručnom spremom (VSS).

Tabela 13. Iskazane potrebe za zapošljavanjem novih radnika u 2019. godini prema stručnoj spremi							
Kanton / županija	NK, NSS, PKV	KV	VKV	SSS	VŠS	VSS	Ukupno
Unsko-sanski	210	227		123	2	49	611
Posavski	1	2		192	1	4	200
Tuzlanski	91	316		326	14	44	791
Zeničko-dobojski	80	415		230	3	37	765
Bosansko-podrinjski	0	81		77		14	172
Srednjobosanski	82	376	25	661		83	1.227
Hercegovačko-neretvanski	51	238	33	148	4	29	503
Zapadnohercegovački	1	5		3	1	16	26
Sarajevo	20	42		255		31	348
Kanton 10	20	13		135		27	195
Federacija BiH	556	1.715	58	2.150	25	334	4.838
%	11,49	35,45	1,20	44,44	0,52	6,90	100,00

Kao i prethodnih godina, nastavljen je trend potražnje radnika sa srednjom stručnom spremom III i IV stepena (7% više u odnosu na 2016. i 2017. godinu), dok se kod anketiranih poslodavaca smanjuje potražnja za radnicima sa VSS (5% manje u odnosu na 2016. i 2017. godinu).

Prema iskazanim potrebama anketiranih poslodavaca šivači, krojači i tekstilni radnici će biti najtraženija zanimanja u 2019. godini. Zatim slijede obučarski radnici, prodavači-trgovci, zavarivači i vozači različitih kategorija. Također, poslodavci su iskazali veliku potražnju i za radnicima za jednostavne poslove (osobe bez kvalifikacija). Naime, poslodavci su iskazali potražnju za 409 ovakvih radnika.

Najtraženija zanimanja (KV,SSS) u 2019.godini	
Zanimanja (KV, SSS)	Ukupno
1. Šivač, krojač, tekstilni radnik	617
2. Obučar	506
3. Prodavač- trgovac	270
4. Zavarivač	237
5. Vozač	201
6. Bravar	196
7. Stolar	156
8. Konobar	146
9. Kuhar	110
10. Zidar	105

Najtraženija zanimanja (VSS) u 2019.godini	
Zanimanja (VSS)	Ukupno
1. Mašinski inženjer	45
2. Ekonomist	32
3. Doktor medicine, stomatolozi	25
4. El. inženjer, informatičar	16
5. Građevinski inženjer	16
6. Pravnik	11

Za zanimanja sa fakultetskim obrazovanjem najveća iskazana potražnja je za mašinskim inženjerima, ekonomistima, te ljekarima i stomatolozima.

S obzirom da su poslodavci naveli veliki broj zanimanja sa fakultetskim obrazovanjem, ali sa nižom frekvencijom po zanimanju, prikazani su podaci za frekvencijom 10 i više.

6. NEDOSTATAK ODREĐENIH PROFILA RADNIKA I POTREBE ZA OBUKOM

I pored velikog broja evidentiranih nezaposlenih osoba različitih kvalifikacija, poslodavci još uvijek ističu određene probleme prilikom pronalaska novih radnika. U ovom poglavlju su prikazani odgovori koji se odnose na razloge koji otežavaju poslodavcima pronalazak adekvatnih radnika.

Na pitanje koji su razlozi nedostatka zaposlenika određenog profila, odgovorila su 534 poslodavca ili 51,64% anketiranih poslodavaca.

Radilo se o pitanju sa višestrukim izborom ponuđenih odgovora, koja su bila podijeljena u dvije kategorije: faktore koji se odnose na društvo i faktore vezane za pojedinca.

Tabela 14. Najznačajniji razlozi nedostatka određenih profila zaposlenika

	Faktori koji se odnose na društvo			Faktori koji se odnose na pojedinca								
Kanton / županija	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Unsko-sanski	30	34	10	12	56	14	10	31	2	5	3	3
Posavski	4	9	2	7	10	6	3	10	1	3	1	1
Tuzlanski	27	46	12	7	44	15	12	11	0	1	0	0
Zeničko-dobojski	21	30	9	7	54	18	8	20	4	2	1	1
Bosansko-podrinjski	1	1	0	0	13	2	1	6	1	2	0	0
Srednjobosanski	32	47	11	35	65	19	17	28	8	9	0	0
Hercegovačko-neretvanski	16	25	7	16	38	6	7	25	2	8	0	0
Zapadnohercegovački	2	3	0	5	5	0	0	5	1	1	0	0
Sarajevo	14	25	5	0	25	18	11	13	1	4	0	0
Kanton 10	10	19	6	17	31	5	6	13	2	0	0	0
Federacija BiH	157	240	62	106	342	103	76	163	23	35	5	5
%	11,92	18,2	4,71	8,05	25,97	7,82	5,77	12,38	1,75	2,66	0,38	0,38

A – Nedostatak podsticajnih sredstava za obuku
 B – Poreska politika (visoka izdvajanja)
 C – Nedovoljno obavještanje o radnoj snazi
 D – Nedostatak odgovarajućeg radnog iskustva

E – Nedostatak potrebnih kvalifikacija
 F – Opće karakteristike (dob, opća kultura ponašanja, interesi)
 G – Visina plaće
 H – Radno vrijeme

I – Udaljenost radnog mjesta (mobilnost radne snage)
 J – Nedostatak informatičkih vještina
 K – Nepoznavanje stranih jezika

Kada je riječ o društvenim faktorima, poslodavci kao značajan razlog vide visoka izdvajanja za poreze i doprinose (18,20%), a nakon toga nedostatak poticajnih sredstava za obuku (11,92%).

Najveći broj poslodavaca kao razlog nedostatka radnika navodi neadekvatne kvalifikacije radnika (25,97%).

Pored nedostatka potrebnih kvalifikacija, poslodavci kao ograničavajuće faktore pojedinaca navode: neprihvatanje radnog vremena poslodavca (12,38%) i nedostatak potrebnog radnog iskustva (8,05%).

Nezadovoljstvo kvalitetom kvalifikacije, stručnog znanja i vještinama kandidata za zapošljavanje prilikom anketiranja iskazalo je 586 poslodavca. Pitanje je imalo višestruki izbor ponuđenih odgovora.

Poslodavci su najveće nezadovoljstvo iskazali nedostatkom praktičnog rada u toku obrazovanja (28,11%), a 17,36% poslodavaca smatra da stečene kvalifikacije kandidata za radna mjesta ne odgovaraju realnim potrebama tržišta rada.

Pored navedenog, 13,57% poslodavaca smatra da kandidatima za posao nedostaju socijalne i organizacijske vještine, te opće znanje (13,30%).

Tabela 15. Razlozi nezadovoljstva kvalitetom kvalifikacija, stručnog znanja i vještina kandidata za radna mjesta

Kanton	A	B	C	D	E	F	G
Unsko-sanski	35	47	23	11	6	23	7
Posavski	3	13	5	3	4	11	1
Tuzlanski	26	39	18	9	12	11	6
Zeničko-dobojski	26	46	17	8	14	21	0
Bosansko-podrinjski	8	9	3	1	3	4	0
Srednjobosanski	37	66	33	12	11	31	110
Hercegovačko-neretvanski	28	38	22	7	9	20	2
Zapadnohercegovački	2	4	2	1	1	3	0
Sarajevo	22	42	20	5	9	23	0
Kanton 10	10	15	8	2	4	7	56
Federacija BiH	197	319	151	59	73	154	182
%	17,36	28,11	13,3	5,2	6,43	13,57	16,04
A – Stečena kvalifikacija ne odgovara realnim potrebama tržišta rada B – Nedostatak praktičnog rada u toku obrazovanja C – Nedostatak općeg znanja D – Nedostatak znanja iz poduzetništva E – Nedostatak posebnih vještina (IT, strani jezici, upravljanje projektima) F – Nedostatak socijalnih i organizacijskih vještina (komunikativnost, timski rad, rukovođenje, fleksibilnost) G – Ostalo							

Potrebe za dodatnim osposobljavanjem radnika u skladu sa svojim planovima uvođenja promjena u tehnologiji i organizaciji rada navela su 472 poslodavca, tj. 45,64% anketiranih.

Tabela 16. Potrebe za dodatnom obukom i osposobljavanjem radnika

Kanton	A	B	C	D
Unsko-sanski	37	13	14	15
Posavski	4	0	0	0
Tuzlanski	8	44	5	7
Zeničko-dobojski	25	12	7	0
Bosansko-podrinjski	6	4	0	7
Srednjobosanski	20	37	23	130
Hercegovačko-neretvanski	33	18	11	2
Zapadnohercegovački	2	0	1	2
Sarajevo	11	8	26	0
Kanton 10	1	5	0	73
Federacija BiH	147	141	87	236
%	24,1	23,08	14,2	38,63
A – Sticanje posebnih vještina u verifikovanoj ustanovi (poznavanje rada na računaru, strani jezik, upravljanje projektima) b) Obuka za određene poslove u okviru radnog mjesta C – Dokvalifikacija i prekvalifikacija u okviru verifikovane institucije/ustanove D – Ostalo				

Većina poslodavaca nije navela konkretne potrebe za dodatnom obukom radnika (38,63%). Veliki broj poslodavaca naveo je potrebe za obukom radnika za dodatne vještine (IT, strani jezici i sl.), i to 24,10%, a potom slijedi obuka za konkretne poslove u okviru radnog mjesta (23,08%).

7. SARADNJA SA JAVNIM SLUŽBAMA ZA ZAPOSŁJAVANJE U FEDERACIJI BIH

Kada je u pitanju modalitet – način traženja novih radnika i posredovanje u zapošljavanju, anketirani poslodavci su odgovorili da radnike najčešće traže putem ličnih kontakata (39,22%), dok 35,33% koristi usluge javnih službi za zapošljavanje.

Kao način na koji pronalaze nove zaposlenike, 19,80% poslodavaca navodi oglašavanje u medijima.

Tabela 17. Načini traženja novih radnika

Kanton	A	B	C	D	E	F	G
Unsko-sanski	94	122	42	1	1	3	4
Posavski	14	23	14	0	4	0	0
Tuzlanski	105	118	44	1	10	2	6
Zeničko-dobojski	84	85	49	2	4	3	0
Bosansko-podrinjski	18	14	2	0	1	2	1
Srednjobosanski	131	140	59	4	4	5	9
Hercegovačko-neretvanski	78	92	54	0	3	3	2
Zapadnohercegovački	4	13	7	0	0	0	0
Sarajevo	101	98	74	0	18	7	0
Kanton 10	41	38	30	0	0	5	3
Federacija BiH	671	744	375	8	45	30	25
%	35,3	39,22	19,8	0,42	2,37	1,58	1,32

A – Posredovanjem biroa za zapošljavanje
B – Ličnim kontaktima
C – Putem sredstava javnog informisanja
D – Putem interneta

E – Posredstvom privatnih agencija za zapošljavanje
F – Posredstvom obrazovnih institucija
G – Ostalo

U kontekstu saradnje sa kantonalnim službama za zapošljavanje, najviše poslodavaca – više od trećine - je istaklo da saradnju ostvaruju u okviru učešća u realizaciji programa aktivne politike zapošljavanja (36,66%), a slijede oglašavanje radnih mjesta (17,16%) i informiranje o raspoloživoj radnoj snazi (16,47%).

Usluge posredovanja u zapošljavanju potrebnog profila radne snage koristilo je 14,30% anketiranih poslodavaca.

Tabela 18. Oblik saradnje ostvaren sa kantonalnim službama za zapošljavanje

Kanton / županija	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Unsko-sanski	46	36	30	60	3	1	1	2	4	0	3
Posavski	8	8	10	28	1	1	0	0	0	0	0
Tuzlanski	32	32	41	99	4	2	4	5	0	1	2
Zeničko-dobojski	28	41	28	84	3	2	11	2	0	0	0
Bosansko-podrinjski	8	6	6	17	2	0	1	0	0	0	0
Srednjobosanski	39	45	35	109	4	7	26	7	3	2	55
Hercegovačko-neretvanski	29	27	17	49	1	2	1	7	0	0	1
Zapadnohercegovački	1	3	3	14	0	0	1	0	0	0	0
Sarajevo	44	25	29	39	4	3	9	6	3	1	0
Kanton 10	14	16	8	33	1	0	0	2	0	0	23
Federacija BiH	249	239	207	532	23	18	54	31	10	4	85
%	17,16	16,47	14,3	36,66	1,59	1,24	3,72	2,14	0,69	0,28	5,79

A – Oglašavanje slobodnih radnih mjesta
B – Informiranje o ponudi radne snage
C – Posredovanje u zapošljavanju potrebnog profila radne snage
D – Učešće u programima sufinansiranja zapošljavanja
E – Dodatne obuke, dokvalifikacije, prekvalifikacije
F – Selekcija radne snage

G – Učešće na sajmu zapošljavanja
H – Pravna pomoć
I – Rješavanje problema viška zaposlenih
J – Međunarodna saradnja
K – Ostalo

U okviru sagledavanja ostvarene saradnje s kantonalnim službama za zapošljavanje, 377 poslodavaca je odgovorilo da nije zadovoljno pruženim uslugama službi za zapošljavanje, s tim da 52,74% nije navelo konkretan razlog nezadovoljstva pruženim uslugama.

Poslodavci su najmanje zadovoljni informiranjem o uslugama koje mogu koristiti putem službi za zapošljavanje (11,16%). Također, 8,92% poslodavaca koji su odgovorili na ovo pitanje je nezadovoljno uslugama selekcije radne snage, a 8,32% je nezadovoljno ažurnošću u ispunjavanju preuzetih obaveza.

Tabela 19. Razlozi nezadovoljstva saradnjom ostvarenom sa kantonalnim službama za zapošljavanje											
Kanton / županija	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Unsko-sanski	31	19	19	19	14	3	8	1	0	2	17
Posavski	1	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0
Tuzlanski	6	6	1	1	5	0	4	0	0	0	11
Zeničko-dobojski	3	5	1	1	3	3	2	0	2	1	0
Bosansko-podrinjski	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Srednjobosanski	4	5	1	1	9	2	3	0	1	1	160
Hercegovačko-neretvanski	4	1	0	0	1	1	2	1	0	0	1
Zapadnohercegovački	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Sarajevo	4	3	1	1	6	1	1	0	0	0	0
Kanton 10	1	1	1	1	4	1	2	0	0	0	70
Federacija BiH	55	41	24	24	44	14	22	2	3	4	260
%	11,16	8,32	4,87	4,87	8,92	2,84	4,46	0,41	0,61	0,8	52,74

A – Informiranje o uslugama

B – Ažurnost u ispunjavanju preuzetih obaveza

C – Obezbjedenje traženog profila radnika

D – Ponuda mjera/programa aktivne politike zapošljavanja

E – Selekcija radne snage za potrebe poslodavca

F – Obuka, dokvalifikacije, prekvalifikacija

G – Učešće na sajmu zapošljavanja

H – Pravna pomoć

I – Podrška u rješavanje problema viška zaposlenih

J – Međunarodna saradnja

K – Ostalo

8. ZAKLJUČNA ZAPAZANJA

- Ispitivanjem potreba poslodavaca obuhvaćena su 1.034 poslodavaca registrovana u Federaciji BiH sa pet i više zaposlenih, od kojih je 584 ili 56,47% anketiranih poslodavaca iskazalo potrebu za zapošljavanjem novih radnika;
- Poslodavci iz uzorka zapošljavaju 65.739 radnika, od čega su 26.582 žene ili 40,40%, a 39.157 muškarci ili 59,60%;
- Prema obliku vlasništva obuhvaćeno je najviše privatnih subjekata (82,63%).
- Najveći broj poslodavaca su društva sa ograničenom odgovornošću (67,21%);
- Evidentan je rast poslovanja kod većine ispitanih poslodavaca (69,80% od 957 poslodavaca), kao i rast finansijskih efekata (66,91% od 882 poslodavca);
- Od 12.805 promjena u vezi sa brojem zaposlenih radnika, najviše promjena se odnosi na novo zapošljavanje (67,34%);
- Najveći broj poslodavaca (49,75%) problem viška radnika rješava raspoređivanjem istih na drugo radno mjesto ili u drugu organizacionu jedinicu. Najmanji procenat (1,65%) se odlučuje na otpuštanje radnika;
- Od ukupno 1.034 anketirana poslodavca 584 (56,47%) su procijenili i iskazali potrebu za zapošljavanjem 4.838 radnika u 2019. godini;
- Najveće potrebe za novim zapošljavanjem od 53,08% iskazane su za zanimanjima u prerađivačkoj industriji, 12,28% u građevinarstvu i 10,83 u djelatnosti trgovine.
- Prema stručnoj spremi, navedeni poslodavci su iskazali najveće potrebe za radnicima sa srednjom stručnom spremom IV stepena (SSS), i to 44,25%, slijedi tražnja za radnicima srednje stručne spreme III stepena (KV) – 35,43%, te za radnike za jednostavne poslove bez kvalifikacija 11,70%. Od ukupne iskazanih potreba, 6,90% se odnosi na radnike sa visokom stručnom spremom (VSS).
- Prema iskazanim potrebama poslodavaca u okviru ovog istraživanja najtraženija zanimanja III i IV stepena u 2019.godinu su: šivač, krojač i tekstilni radnik; obućar; prodavač-trgovac; zavarivač; vozač; bravar; stolar; konobar; kuhar i zidar;
- Prema iskazanim potrebama poslodavaca u okviru ovog istraživanja najtraženija zanimanja visoke stručne spreme su: mašinski inženjer; ekonomista; doktor medicine i stomatolog; el. inženjer, informatičar; građevinski inženjer; pravnik;
- Od ukupno 1.034 anketirana poslodavca 51,64% je navelo razloge nedostataka radnika određenog profila Kao razloge nedostatka određenih profila zanimanja, poslodavci navode nedostatak potrebnih kvalifikacija radnika (25,97%), visoka izdvajanja za poreze i doprinose (18,20%), da kandidati ne prihvataju radno vrijeme poslodavca (12,38%), te nedostatak poticajnih sredstava za obuku (11,92%) i nedostatak potrebnog radnog iskustva (8,05%);
- Anketirani poslodavci su najveće nezadovoljstvo iskazali nedostatkom praktičnog rada u toku obrazovanja (28,11%), dok 17,36% poslodavaca smatra da stečene kvalifikacije kandidata za slobodna radna mjesta ne odgovaraju realnim potrebama tržišta rada. Pored navedenog, 13,57% poslodavaca smatra da kandidatima za posao nedostaju socijalne i organizacijske vještine (komunikativnost, timski rad, rukovođenje, fleksibilnost). Nezadovoljstvo IT vještinama, poznavanjem stranih jezika i upravljanja projektima iskazalo je 6,43% poslodavaca.
- Anketirani poslodavci nove zaposlenike najčešće traže putem ličnih kontakata (39,22%), dok 35,33% koristi usluge javnih službi za zapošljavanje u vidu posredovanja u zapošljavanju;

- *U kontekstu saradnje sa kantonalnim službama za zapošljavanje, najviše poslodavaca – više od trećine - je istaklo da saradnju ostvaruju u okviru učešća u realizaciji programa aktivne politike zapošljavanja (36,66%), a slijede oglašavanje radnih mjesta (17,16%)*
- *Anketirani poslodavci su najmanje zadovoljni informiranjem o uslugama koje mogu koristiti putem službi za zapošljavanje, ažurnošću službi za zapošljavanje u ispunjavanju preuzetih obaveza i selekcijom radne snage.*

9. PREPORUKE

- *Nastaviti s ispitivanjem kretanja na tržištu rada, po mogućnosti dva puta godišnje, sa zadržanim fokusom na poslodavce iz privatnog sektora;*
- *Redovno pratiti trendove kretanja na tržištu rada;*
- *Osigurati novo softversko rješenje za unos i obradu podataka iz anketiranja;*
- *Poboljšati ažurnost službi za zapošljavanje u izvršavanju preuzetih obaveza u radu s poslodavcima;*
- *Poboljšati usluge posredovanja u zapošljavanju u službama za zapošljavanje (oglašavanje slobodnih radnih mjesta, kontaktiranje, selekcija i odabir kandidata...);*
- *Dostaviti rezultate istraživanja federalnoj i kantonalnim vladama, resornim ministarstvima za obrazovanje i ostalim relevantnim institucijama;*
- *Kontinuirano povećavati izdvajanja za programe aktivne politike zapošljavanja u cilju većeg obuhvata nezaposlenih osoba tj. njihovog zapošljavanja i obuke, sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti, očuvanja i unapređenja radnih sposobnosti, te stvaranja uvjeta za jačanje konkurentnosti na tržištu rada, a što bi poslodavcima smanjilo troškove rada u prvim mjesecima zapošljavanja naročito mladih bez radnog iskustva i drugih teže zapošljivih kategorija nezaposlenih osoba.*
- *Unaprijediti komunikaciju s poslodavcima u analiziranju aktuelnih problema s ciljem iznalaženja mogućnosti podrške javnih službi za zapošljavanje i otklanjanja eventualnih uzroka nedovoljne saradnje;*
- *Narednim anketiranjem poslodavaca obuhvatiti pitanja vezana za radne migracije (odlazak radnika u inostranstvo), pitanja vezana za ključne potrebe poslodavaca za održavanje i povećanje zaposlenosti, pitanja koja se odnose na troškove plaća i drugih izdataka, te uslove rada;*